

J. Dekker
Thérèse Schwartzelaan 1
7545 RR Enschede
Tel. 053-4303135
E-mail: dr.jaapdekker@gmail.com

Tekst: PSALM 46,8 EN 12
Thema: EEN VASTE BURCHT IS ONZE GOD

Preek voor jongeren naar aanleiding van de film 'Storm: Letters van vuur'
Ned. Geref. Kerk Enschede, 15 januari 2017

Suggesties voor liederen:

Psalm 96: 1 en 5
Psalm 46: 1 en 3
ELB 448 (Je hoeft niet bang te zijn)
Opwekking 176 (U bent mijn schuilplaats, Heer)
Gezang 401
Opwekking 461 (Mijn Jezus, mijn Redder)
Luisterlied: Psalmen voor Nu 46

Beste mensen, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Wat zou jij doen als je in de schoenen van Storm had gestaan?
Soldaten vallen de drukkerij van Storms vader binnen,
net als hij een verboden brief aan het drukken is.
Storm is een jongen van 12 jaar oud.
Hij pakt snel het zetsel uit de drukpers en vlucht ermee weg.
Zou jij dit ook gedurfd hebben?
Of wat zou jij doen als je in de schoenen van Marieke had gestaan?
Dat dappere meisje dat Storm op allerlei manieren weet te helpen.
Want Storm moet zijn vader zien te redden van de brandstapel,
maar ze weten niet wie ze op dat moment nog kunnen vertrouwen.
Wat zou jij in zo'n situatie doen als je er opeens alleen voor staat
en iedereen je vijand kan zijn?

Die vraag is natuurlijk niet zo gemakkelijk te beantwoorden.
Nee, het is niet zo moeilijk om dapper te zijn
als jij zelf in een heel andere tijd leeft
en niet bang hoeft te zijn
dat ook hier plotseling soldaten de kerk binnenvallen.
Het is niet zo moeilijk om dapper te zijn
als je voor je geloof niet meer op de brandstapel zult terechtkomen,
omdat de Bijbel geen verboden boek is
waarmee je maar beter niet gepakt kunt worden.

Maar wat zou jij het er überhaupt voor over hebben?
Voor het kunnen lezen van een Bijbel?
Of voor het kunnen bezoeken van een kerkdienst?
Of voor het vrij kunnen spreken over je geloof?
Zou je het risico ervoor over hebben,
als je wist dat je er ook voor zou kunnen worden opgepakt
en het er dan misschien niet levend vanaf zou brengen?

Vijfhonderd jaar geleden was dat in elk geval de situatie toen hier in Europa de zogenoemde Reformatie van de kerk begon. Met een belangrijke rol daarin voor Maarten Luther. Al studierend in de Bijbel en ook persoonlijk worstelend met God had Luther de blijde boodschap van het evangelie weer ontdekt. Namelijk dat God niet eerst en vooral een straffende God is, voor wie hij bang moest zijn, zoals hij altijd had gedacht. Niet alleen maar een rechter God voor wie je eerst heel wat zelf moest doen om vergeving van je zonden te kunnen krijgen. Nee, Luther ontdekte dat God eerst en vooral een Verlosser van mensen is. En dat het genoeg is om in Jezus te geloven en dat God je zonden dan uit pure genade wil kwijtschelden. Dus niet omdat je dat zelf verdient door zwaar boete te doen of door eerst een heleboel goede dingen te doen of door geld te betalen voor een zogenaamde aflaat (dat kwam ook voor in de film van Storm), maar alleen om Jezus' wil.

En die boodschap moest weer overal gehoord worden. Daar ging het Luther vijfhonderd jaar geleden om. Hoe krijg ik een genadig God? En toen Luther dat ontdekt had, was het alsof de hemel op dat moment voor hem openging. En dat was ook zo. Want nu wist hij dat al zijn zonden hem zomaar werden kwijtgescholden. Het was genoeg om van harte in Jezus te geloven en zich helemaal aan Gods genade toe te vertrouwen.

Nee, het is nooit Luthers bedoeling geweest om daarmee een nieuwe kerk te stichten. Maar de kerk moest wel vernieuwd worden. Dat er uiteindelijk toch een nieuwe kerk is ontstaan, is een direct gevolg van de vervolging waarmee de Katholieke Kerk toen op Luthers prediking reageerde. Luther probeerde de Bijbel ook aan de gewone man te brengen, zodat die zelf over Gods vrije genade zou kunnen lezen. Daarom vertaalde Luther de Bijbel in de taal van het volk en schreef hij allerlei brochures die door drukkers als de vader van Storm verspreid werden. Maar de kerk zag er toen vooral een bedreiging in voor zichzelf en heeft Luther en zijn geschriften met vuur en zwaard bestreden. De huidige Katholieke Kerk is nu gelukkig een stuk vriendelijker over Luther en heeft het gelijk van Luther inmiddels voor een belangrijk deel erkend.

Maar voor christenen die destijds meegingen in de Reformatie van Luther, is het toen een heel spannende tijd geweest. Want de vijandschap was enorm. Luther heeft zelf ook lange tijd ondergedoken gezeten. Op de Wartburg, een burcht die je ook vandaag nog kunt bezoeken. In die tijd heeft Luther er ook zelf wel eens getwijfeld of het allemaal wel zin had wat hij deed. Soms was hij er zelfs zwaar depressief van. Maar het was Psalm 46 waar hij zich steeds weer aan opgetrokken heeft. En waar hij eens ook een prachtige lied over heeft gemaakt, dat ook wij straks zullen zingen: Een vaste burcht is onze God.

Het is echt een lied voor als je aangevochten wordt in je geloof en voor als je niet meer weet waar je het zoeken moet en alle geloof en hoop dreigt te verliezen.
Want als alles in de wereld om je heen lijkt te wankelen, dan geeft Psalm 46 je de zekerheid dat God als een burcht is die gewoon niet kan wankelen.
God is een burcht waar je onder alle omstandigheden veilig bent.

Onze tijd is vandaag een andere dan die van Luther, of dan die van Storm vijfhonderd jaar geleden.
Wij hebben gelukkig vrijheid van godsdienst vandaag en in ons land hoeft geen christen nog bang te zijn voor de brandstapel.
Maar voor veel van uw en jouw medechristenen, elders in de wereld, is dat nog steeds heel anders.
Onlangs heeft Open Doers weer de ranglijst bekend gemaakt van landen waar geloven het meeste kost.
Vooral in moslimlanden hebben veel christenen nog steeds met dezelfde dreiging te maken als Luther en onze eigen voorouders destijds in Europa.

Trouwens, veel mensen zijn er vandaag helemaal niet gerust op, dat het ook in Europa niet zal veranderen de komende jaren.
Want het lijkt wel alsof de wereld vandaag bezeten is (vgl. J. Huizinga).
Het gist en het kolkte aan alle kanten.
Jarenlang leek Europa een zeer gelukkig werelddeel te zijn, waar rust en vrede heersten.
Met welvaart voor velen en vrijheid voor iedereen.
Maar Europa begint steeds meer te kraken.

Sommigen zeggen dat dit komt door de vele vluchtelingen en vreemdelingen, waaronder ook moslims zitten met extreme ideeën.
Anderen denken dat het meer van binnenuit komt, doordat de politiek de gewone mensen van zich vervreemd heeft en kwetsbare mensen en ouderen te veel in de kou heeft laten staan.
Allerlei populistische en nationalistische partijen grijpen nu hun kans en roepen om het hardst dat Nederland van ons is.
Want ons eigen belang komt eerst.
Zoals ook president Trump het bij zijn aantreden zei: America First.
En sommigen roepen zelfs dat ons eigen volk eerst komt en vreemdelingen dus maar beter kunnen vertrekken.
Zeker als ze ook nog een vreemde godsdienst meebrengen.

Het lijkt wel alsof we vandaag in een bezeten wereld leven.
Want als iemand als Donald Trump zelfs president van Amerika kan worden, wat staat ons in Europa dan nog te wachten, als er straks verkiezingen zijn in Frankrijk, Duitsland en ook in Nederland?
'Boze geesten gaan tekeer, boze geesten van hoogmoed en hebzucht en haat.' (Jaap Zijlstra)
Wat gebeurt er als populistische en nationalistische partijen met hun anti-partijen het werkelijk voor het zeggen zouden krijgen?
Wat zal dat betekenen voor de samenleving als geheel, voor de vrede en veiligheid in Europa, en uiteindelijk ook voor de vrijheid van godsdienst?
Gaan we elkaar dan weer met vuur en zwaard bestrijden, zoals in de tijd van Storm en van Luther en zijn Reformatie?
Veel mensen vandaag houden hun hart erbij vast.

Ze zijn er niet gerust op dat de westerse beschaving wel overeind zal blijven.

Wat dat betreft kan Psalm 46 ook voor ons ineens weer heel actueel worden. Ik zei al, het is echt een lied voor als je aangevochten wordt in je geloof en alle geloof en hoop dreigt te verliezen.

Want ook als alles in de wereld om je heen lijkt te wankelen, dan blijft God een burcht die gewoon niet kan wankelen en waar je altijd veilig bent.

Als een refrein klinkt het in deze psalm in elk geval:

*De HEER van de hemelse machten is met ons,
onze burcht is de God van Jakob.*

Dat is natuurlijk niet bedoeld als een vorm van grootspraak of triomfalisme.

Zo van: Ons kan niets gebeuren, God is met ons en wij zijn onaantastbaar.

Nee, zo zeker niet.

Want waarom zou God onze westerse cultuur overeind moeten houden?

Waarom zou God de welvaart en vrijheden van Europa overeind moeten houden?

Waarom zou God eigenlijk op voorhand met ons moeten zijn?

Nee, de God van Jakob kan alleen maar bij mensen zijn, die hun heil niet van zichzelf en van hun eigen grootspraak verwachten, alsof Nederland van ons is of alsof onze welvaart van ons is en alsof onze huidige vrijheden van ons zijn.

Deze psalm wil ons juist leren om ons heil buiten onszelf te zoeken.

Buiten onszelf, en alleen bij de God van Jakob, dat is de God van Israel.

Die niemand anders is dan de Vader van Jezus Christus.

Het gaat in Psalm 46 niet om zelfvertrouwen, maar om geloofsvertrouwen.

En wat voor dit geloofsvertrouwen belangrijk is,

dat is de tegenstelling die deze psalm tekent

tussen de kolkende en kokende watervloed aan de ene kant,

de hoge golven die de bergen doen beven,

en aan de andere kant de daarna genoemde rivier die de stad van God verblijdt.

Die kolkende watervloed is een beeldspraak voor wat er in de wereld gaande is, zoals vers 7 het zegt:

*Volken roeren zich, rijken storten zich ineen,
zijn donderstem klinkt – de aarde siddert.*

Maar die rivier die de stad van God verblijdt,

die is dan natuurlijk ook een beeldspraak.

Een beeldspraak namelijk voor God zelf die er ook nog is.

En die rivier staat dan vooral voor hoe God er ook nog is.

Vers 5 zegt daarover:

*Een rivier, wijd vertakt, verblijdt de stad van God
de heilige woning van de Allerhoogste.*

Maar wie wel eens in Jeruzalem, de hier bedoelde stad van God, is geweest, die weet dat je juist daar tevergeefs naar een rivier zult zoeken.

Veel belangrijke steden zijn vroeger allemaal aan rivieren gebouwd,

Amsterdam en Parijs, Babel en Rome.

Dat was natuurlijk niet voor niets.

Zo'n rivier was de levensader voor elke stad.

Maar Jeruzalem heeft geen enkele rivier,

en heeft die ook nooit gehad.

Jeruzalem is op bergrug gebouwd.

Aan de voet daarvan is wel een belangrijke bron te vinden.

En via een oud tunnelsysteem was deze bron ook vanuit de stad bereikbaar

en werd deze zelfs voor irrigatie gebruikt.
Maar het is toch wat overdreven
om in dat verband van een wijd vertakte rivier te spreken.

Maar deze psalm roept dan ook bewust een ander beeld op.
Het beeld van de tuin van Eden, het paradijs.
Daarvan zegt het boek Genesis namelijk
dat er een rivier ontsprong die de tuin bevloede.
En die rivier vertakte zich maar liefst in vier grote stromen (Gen. 2,10-14).
In de voorstelling van Psalm 46 heeft Jeruzalem dus iets van het paradijs.
Van nature mag Jeruzalem dan geen rivier hebben,
maar de aanwezigheid van God in haar midden betekent
dat ze wel degelijk over een levensader beschikt.
Dat is wat dit beeld van de rivier zeggen wil.
God zelf is haar levensader.
God zelf is een rivier van leven voor iedereen die op Hem vertrouwt.

Dat heeft God in het verleden ook op allerlei manieren bewezen.
In de geschiedenis van Israël in het Oude Testament,
en in het leven en sterven van Jezus' Christus in het Nieuwe Testament.
En natuurlijk ook in zijn opstanding uit de dood.
In Jezus Christus is God ook voor ons de levensader geworden.
Betrek dat beeld van die paradijsrivier vandaag maar rechtstreeks op Jezus zelf.
In Hem mogen wij ons vandaag verblijden.
In Jezus Christus is God ook voor ons Immanuel, God met ons.
In Jezus schenkt God ook ons het leven.
Eeuwig leven zelfs in al zijn volheid.

Dat God in Jezus een genadig God is,
die alle schuld vergeeft en werkelijk leven geeft,
dat was wat Luther ontdekt had in zijn leven
en waarvoor hij zich toen met hart en ziel heeft ingezet.
Door boeken en brieven te schrijven.
Door de Bijbel te vertalen voor gewone mensen.
En door te preken over de vrijheid van een christenmens.
En dat is ook waarvan ik hoop dat jij dat mag ontdekken in je leven.
Maar dan moet je die levensader ook wel zoeken vandaag.
Want de zekerheid van Gods genade
en dat niets of niemand je van Gods liefde scheiden kan,
als Jezus je Verlosser is,
dat is het meest kostbare geschenk dat je kunt krijgen in je leven.
Zelfs voor de dood hoef je dan niet meer bang te zijn.
Want ook daarvan geldt dan dat je in God een vaste burcht hebt, een veilige schuilplaats.

En wanneer je dat geloof en die zekerheid eenmaal hebt mogen ontdekken in je leven,
dan hoop ik ook dat je er ook alles voor hebt
om je geloof in vrijheid te kunnen beleven en belijden.
En dat je op die vrijheid dan ook zuinig zult zijn
en dus niet zomaar achter mensen aanloopt die haat zaaien
en daarmee de onderlinge tegenstellingen vergroten
en de vrede en vrijheid juist ondermijnen.

Wat dat betreft eindigt Psalm 46 met een veel mooier perspectief.
Namelijk dat God wereldwijd alle oorlogen uitbant,
bogen breekt, lanssen verbrijzelt en wagens met vuur verbrandt.

'Staak de strijd', zegt God zelfs, 'en erken dat ik God ben, verheven boven de volken, verheven boven de aarde.' (vers 11)
Met andere woorden: als God je burcht is, als je op Hem vertrouwt, dan mag je ook zeker weten dat er toekomst is.
Dat God jou persoonlijk niet loslaat, maar dat Hij ook deze aarde niet loslaat.

Eigenlijk is dat laatste natuurlijk een groot wonder.
Wat heeft God er aan om met zo'n bezeten wereld verder te gaan?
Maar dat heeft met Gods liefde te maken.
Daarom zal God alle boze geesten van hoogmoed en hebzucht en haat uitdrijven.
Want God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. (Joh. 3,16)
En dat God deze aarde niet loslaat heeft behalve met Gods liefde ook met Gods vastberadenheid te maken.
Dat God vastberaden is om hier op aarde zijn koninkrijk te stichten.
En wat er ook allemaal mag wankelen in de wereld, daar houdt God zeker aan vast.

Daarom is ook Luther zijn geloof en hoop uiteindelijk niet kwijt geraakt, hoe groot ook de dreiging steeds weer was en hoe hij ook getwijfeld heeft en zelfs met God en de duivel geworsteld heeft.
'Al wordt de wereld ook een hel en 't leven niets dan lijden, wij vrezen niet – Immanuel zal stellig ons bevrijden.'
Die woorden zullen wij straks ook zingen en zo het geloof van Psalm 46 en van Luther ook tot het onze maken.

Want ook onze wereld mag nog zo gisten en kolken vandaag, net als de watervloed waar deze psalm van spreekt, en dat kan je soms best angstig maken.
Dat doet het mij soms ook.
Maar Jezus Christus is de rivier van leven die God ons gegeven heeft.
Daar mag je je als gelovige in verblijden.
En Jezus Christus is ook de hoop die God ons gegeven heeft.
Daar mag je op vertrouwen en houvast in vinden.
Onder alle omstandigheden van je leven.
En onder alle omstandigheden van deze wereld.

Kortom: Jezus Christus wil ook jouw levensader zijn en Hij wil ook jouw hoop zijn in de bezeten wereld van vandaag.
Geloof in Hem en vertrouw op Hem.
Dan mag je het ook zelf zien en ervaren in je leven, wat ook Luther destijds gezien en ervaren heeft en vele christenen met hem:
een vaste burcht is onze God.
Daar kan niets of niemand tegenop.
En dat zal dus ook niemand je ooit nog kunnen afpakken.

Amen.